

BESZÁMOLÓ BARANYAI OLGA DOKTORI ÉRTEKEZÉSÉNEK VÉDÉSÉRŐL WILHELM ZOLTÁN

Baranyai Olga az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett biológus diplomát, doktori tanulmányait a Pécsi Tudományegyetem Földtudományok Doktori Iskolájában folytatta Wilhelm Zoltán, az Általános és Alkalmazott Környezetföldrajzi Tanszék habilitált tanszékvezető egyetemi docensének témavezetésével. Doktori értekezésének címe „*A változó Őrség fejlődésének természeti és társadalmi alapjai*”, amelynek nyilvános vitájára 2012. november 28-án került sor Pécsen a PTE BTK-TTK Kari Tanácsstermében. A bírálóbizottság elnöke Tóth József DSc, professor és rector emeritus, tagjai Gyuricza László CSc, egyetemi docens, Bajmócy Péter PhD, egyetemi docens távollétében póttagként Hajnal Klára PhD, adjunktus voltak. Az értekezés opponensi feladatait Beluszky Pál DSc, tudományos tanácsadó és Aubert Antal CSc, habilitált egyetemi docens, intézetigazgató látták el. A bizottság titkári szerepkörét Babák Krisztina PhD, adjunktus vállalta.

A szokásos eljárási protokoll lefuttatása után a jelölt röviden (20 percben) bemutatta az Őrség heterogén, igen színes és változatos tájegységét. Dolgozata megírásakor komoly erőfeszítéseket tett – a geográfia kutatási eszközszerét sokrétűen alkalmazva – az Őrség lehatárolása érdekében. Ez irányú eredményeit lakossági kérdőíves vizsgálata során is verifikálta. Komplex mikroregionális elemzése során kitüntetett hangsúlyt helyezett a tájegység településeinek – természetesen falvainak – társadalomföldrajzi vizsgálatára. Nem elégedett meg a közelmúlt és napjaink folyamatainak analízisével, hanem igyekezett előrejelzéseket is megfogalmazni, főleg az agrárium és a turizmus tekintetében. Kutatásának érdekes része volt a fiatalok jövőképeinek feltárása.

Egy tudományos munka, PhD dolgozat általános értékítéletét többnyire az opponensek véleménye befolyásolja leginkább. Baranyai Olga disszertációja e tekintetben kedvező fogadtatásra talált. A bírálók kiemelték a témaválasztás időszerűségét, komplexitását, valamint azt, hogy kutatásának saját elhatárolású néprajzi táj a kerete, míg napjainkban a társadalomföldrajzi kutatások térbeli egységei majdnem minden esetben közigazgatási egységek, régiók, a megyék, s leggyakrabban a kistérségek.

A Disszertáns szakirodalmi tájékozottságát imponálóan értékelték, olyannak, amely az eddigi kutatások eredményeit folyamatosan figyelembe veszi, kiegészíti, vitatja, vagyis alkotó módon használja, nem csak kötelező feladatként felsorolja az irodalomjegyzék tételeit. Újszerűnek ítélték a lakossági kérdőíves (egyik) célját, a lakosság és a lakóhely viszonyának feltárását, a lakóhelyül szolgáló táj ismeretét, az ahhoz való kötődés mértékének kipuhatolását, vagyis a lakosság „táji identitásának” felmérését. A disszertáció értékes, tudományos eredményként elkönnyelhető részletének ítélték az Őrségi Nemzeti Park és a lakosság viszonyának felmérését, konfliktusaiknak, illetve a betelepülők eltérő jellemzőinek, értékrendjének, az őslakók s az érkezők viszonyának

értékelését. Kimondták: a Jelölt joggal bírálja a természeti földrajz területre vonatkozó nevezéktanát.

A bírálók kiemelik, hogy a jövőkép felvázolása, az érintett területek és szereplők viszonyrendszerének elemzése a helyi társadalmak szempontjából koncepcionálisan és az eredmények tekintetében is helytálló. A dolgozat 28 ábrája jól szerkesztett, szép kivitelű, fontos információk hordozója. A disszertáció kiválóan megírt munka, stílári vagy nyelvhelyességi szempontból hibátlan.

Kritikai megjegyzésként hangzott el, hogy Baranyai Olga kevés figyelmet fordított az őrségi polgárosulására, sőt mintha ezt jelentéktelennek tartotta volna. Ezzel szemben az „őrségiség” markáns összetevője a szűkös természeti adottságok ellenére viszonylag előrehaladt polgárosodás, amely megnyilvánult az életmódban. Az Őrségben nem alakult ki „paraszi díszítőművészet”, népviselet. A kultúrában megjelent a „városi” ételek korai átvétele, a gazdálkodásban pedig, pl. a fajtaváltás az állattenyésztésben.

A vitában felszólalók közül többen a Jelöltre és munkájára vonatkozó pozitív véleményüknek adtak hangot – sokan az Őrség monográfia csíráját látták a dolgozatban – , ugyanakkor nem maradhattak el az ilyenkor szokásos kritikai megjegyzések, észrevételek sem. A jelölt válaszainak egyöntetű elfogadása után, a bizottság zárt ülését követően kihirdetették a nyilvános vita eredményét: 88% (*summa cum laude*). Ugyanakkor az eljárás eredménye a szigorlat és a nyilvános védés eredményének átlaga, azaz 90,5%, *summa cum laude*.